

Kurikulární politika – řízení pedagogického procesu

Školská reforma v ČR

- **1. vlna (červen 2007): 62 RVP** – školy podle nich učí od 1. září 2009
- **2. vlna (květen 2008): 82 RVP** – školy podle nich učí od 1. září 2010
- **3. vlna (květen 2009): 82 RVP** – školy podle nich učí od 1. září 2011
- **4. vlna (duben 2010): 49 RVP** – školy podle nich učí od 1. září 2012.
- **5. vlna (červenec 2012): 4 RVP** – školy podle nich učí od 1. září 2014
- **6. vlna (listopad 2012): 1 RVP** – – školy podle nich učí od 1. září 2015

Kurikulární reforma

- **Zásadní změna** vzdělávání i vzdělávací politiky pro zvýšení a zlepšení kvality vzdělávání a efektivity výsledků vzdělávání
- **Změna** - cílů a obsahu vzdělávání směrem k utváření a rozvoji životních dovedností (klíčových kompetencí) a k přípravě žáků pro praktický život
 - v procesu řízení vzdělávání, jeho
 - průběžné diagnostice a
 - způsobu hodnocení dosahovaných výsledků

Kurikulum

- Z latinského slova *curriculum* (běh, závodní dráha, vůz), v přeneseném významu pak vyjadřuje posun po plánované cestě (trase)
- V pedagogice - původně pouze učivo, později se jeho význam rozšiřoval a měnil
V současnosti se uvádí více než stovka definic kurikula, které se vztahují k různým vzdělávacím koncepcím a jednotlivým výkladům

Obsah kurikula

- Vzdělávací program
- Obsah vzdělávání
- Vztahy ve vzdělávání
- Prostředí pro vzdělávání
- Průběh vzdělávání
- Výsledky vzdělávání

Definice

Průcha *Moderní pedagogika* (2005) :

- „obsah vzdělávání, který zahrnuje veškeré zkušenosti, které žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, zejména jejich plánování, zprostředkovávání a hodnocení“

5 forem existence obsahu vzdělávání

- **Akceptační forma** – dokumenty školské politiky, národní priority ve vzdělávání, koncepce zájmových skupin
- **Projektová forma** – vzdělávací programy, učební plány a osnovy, standardy vzdělávání
- **Realizovaná forma** – konkrétní prezentace učiva realizovaná učiteli nebo výukovými médii
- **Rezultátová forma** – vzdělávací výsledky (osvojené učivo)
- **Efektová forma** – efekty obsahu vzdělávání v profesní kariéře lidí, jejich politických postojích a pracovních schopnostech

Kurikulum je

- Vyvíjející a obměňující se proces ve shodě s potřebami a hodnotami společnosti a s potřebami žáků. Jedná se o živý dokument, který se mění především na základě zkušeností s jeho realizací v praxi

Tzv. Bílá kniha

- Národní program rozvoje vzdělávání v ČR
- Formuje vládní strategii v oblasti vzdělávání
- Strategie odráží celospolečenské zájmy a dává konkrétní podněty k práci škol
- Vytváří nové principy kurikulární politiky

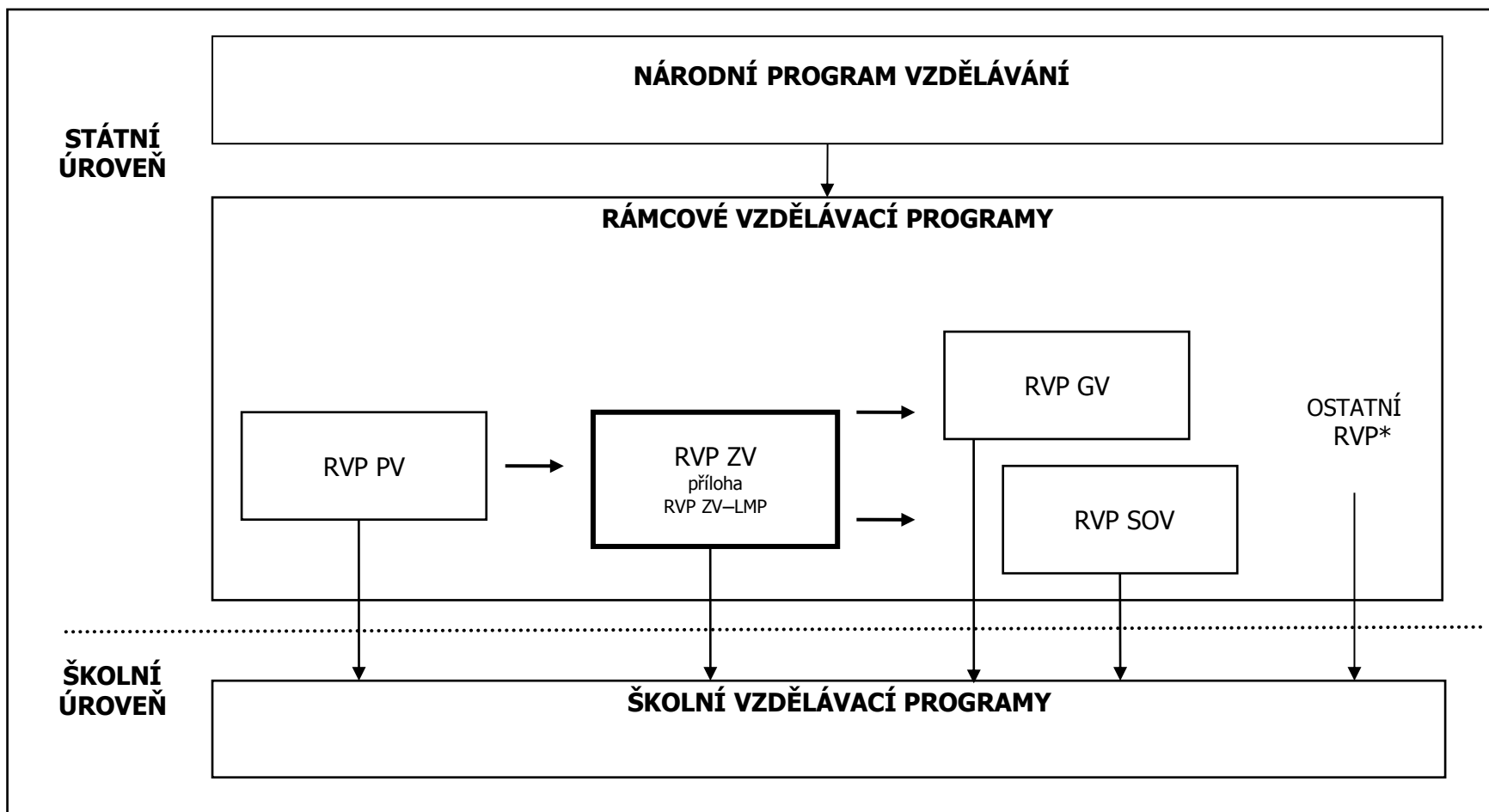
Kurikulární dokumenty

- V souladu s principy kurikulární politiky - Bílá kniha a zákona č. 472/2011 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), je do vzdělávací soustavy zaveden **nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let**
- Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – **státní a školní**

Státní a školní dokumenty

- **Státní úroveň - Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy** (dále jen RVP)
- **Národní program vzdělávání (Bílá kniha)** vymezuje počáteční vzdělávání jako celek
- **RVP** vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání
- **Školní úroveň** představují **školní vzdělávací programy** (dále jen **ŠVP**), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách
- Národní program vzdělávání, rámcové vzdělávací programy i školní vzdělávací programy jsou **veřejné dokumenty** přístupné pro pedagogickou i nepedagogickou veřejnost

System kurikulárních dokumentů

Součást kurikulárních dokumentů

- Cíle vzdělávání, vzdělávací obsah, učební plán, časové dotace atd., to vše pro daný typ vzdělání
- Programy jsou realizovány v učebním prostředí, které ovlivňuje nejen to, co by se žáci měli naučit, ale i to, jak učení probíhá
- Školní kurikulum se realizuje v interakci a komunikaci mezi učiteli a žáky, a to nejen v prostředí školy, ale i mimo školu

Celoživotní učení pro všechny

- Koncept, který znamená užší propojení existujícího školského sektoru se sektorem dalšího vzdělávání, s politikou zaměstnanosti a se sociální politikou s cílem maximální integrace občana do společnosti
- Součást Bílé knihy

Realizace konceptu celoživotního vzdělávání

- Vytvoření nezbytné základny pro celoživotní učení
- Vytvoření promyšlených vazeb mezi učením a prací
- Vymezení úlohy a odpovědnosti všech zainteresovaných partnerů

Zamýšlené kurikulum

- Je to, co je ve vzdělávací soustavě určité země plánováno jakožto cíle a obsah vzdělání

Realizované kurikulum

- Je vymezováno jako „učivo skutečně předané žákům konkrétními učiteli v konkrétních školách a třídách“

Dosažené kurikulum

- Obsahuje učivo, které si žáci skutečně osvojili
- Jsou to především znalosti žáků v příslušných předmětech, zjišťované speciálními testy pro měření vzdělávacích výsledků

Formální kurikulum

- Je komplexní projekt cílů, obsahu, prostředků a organizace vzdělávání a realizace projektového kurikula ve vzdělávacím procesu (ve výuce) a způsoby kontroly a hodnocení výsledků vzdělávacího procesu (výuky)

Neformální kurikulum

- Zahrnuje aktivity a zkušenosti vztahující se ke škole a domácí studium, úkoly, přípravu žáků na vyučování

Revize kurikula

- Proces kritického přehodnocování rámcových vzdělávacích programů (RVP) na základě vnějších podnětů a dat zjištěných při hodnocení kurikula
- Ověřování, zda platné stávající RVP zohledňují nové podněty a zda jsou nebo nejsou příčinou problémů zjištěných při hodnocení kurikula
- Nemusí nutně znamenat jeho změnu. Naopak, závěry z revize mohou ukázat, že ke změně nemusí dojít (změna RVP není nutná). Revize můžeme chápat jako pravidelné hodnocení, zkoumání funkčnosti textu dokumentu.

Kurikulum a výzkum

- Kurikulum bylo vždy předmětem výzkumu, který má ve školství dlouholetou tradici
- V současné době probíhají výzkumy zaměřené na ověření kvality výuky podle nových kurikulárních dokumentů a monitorování potřeb učitelů

Rámcové vzdělávací programy

- Vycházejí z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě
- Vycházejí z koncepce celoživotního učení
- Formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání
- Podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání

Rámcový program pro předškolní vzdělávání (RVP PV)

- Byl vydán s účinností od 1. března 2005
- Od 1. září 2007 mají mateřské školy a přípravné třídy ZŠ povinnost pracovat podle vlastních školních vzdělávacích programů

Rámcový program pro základní vzdělávání (RVP ZV)

- Byl schválen a vydán s účinností od 1. září 2005
- Od 1. září 2007 mají základní školy povinnost pracovat podle vlastních vzdělávacích programů, a to v 1.–6. ročnících
- ve 2. a 7. ročníku od září 2008
- ve 3. a 8. ročníku od září 2009
- ve 4. a 9. ročníku od září 2010
- v 5. ročnících od září 2011

RVP ZV

- Navazuje svým pojetím na RVP PV a je východiskem pro koncepci rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání
- Vymezuje vše, co je společné a nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků, včetně vzdělávání v odpovídajících ročnících víceletých středních škol
- Specifikuje úroveň klíčových kompetencí, jíž by měli žáci dosáhnout na konci základního vzdělávání
- Vymezuje vzdělávací obsah – očekávané výstupy a učivo
- Zařazuje jako závaznou součást základního vzdělávání průřezová témata s výrazně formativními funkcemi

RVP ZV

- Podporuje komplexní přístup k realizaci vzdělávacího obsahu, včetně možnosti jeho vhodného propojování, a předpokládá volbu různých vzdělávacích postupů, odlišných metod, forem výuky a využití všech podpůrných opatření ve shodě s individuálními potřebami žáků
- Umožňuje modifikaci vzdělávacího obsahu pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- Je závazný pro všechny střední školy při stanovování požadavků přijímacího řízení pro vstup do středního vzdělávání

Vzdělávání žáků s postižením

- Žáci s lehkým mentálním postižením se vzdělávají podle přílohy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání
- Žáci s těžkým mentálním postižením, žáci s více vadami a žáci s autismem, kteří navštěvují základní školu speciální, se vzdělávají podle samostatného rámcového vzdělávacího programu

Dlouhodobý záměr

- **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2011 - 2015**
- Pro oblast regionálního školství představuje významný nástroj formování vzdělávací soustavy
- Uvádí základní směry a cíle dalšího vývoje, stanoví opatření na úrovni státu na dobu nejméně čtyř let s cílem sjednotit vzdělávací politiku 14 krajů a státu

DZ - princip

- Zvýšit kvalitu a efektivitu ve vzdělávání, a tím také konkurenceschopnost naší republiky v mezinárodním porovnání

Školní vzdělávací program

- Vydává ředitel
- K jeho návrhu se vyjadřuje školská rada
- Musí být v souladu s rámcovým vzdělávacím programem
- Musí být přístupný veřejnosti

Kontrola

- Soulad školního vzdělávacího programu s rámcovým vzdělávacím programem bude v rámci své inspekční činnosti sledovat Česká školní inspekce